

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

146. An de Missa sit argumentandum, ac de Horarum Canonicarum
recitatione? Ex part. 11. tr. 1. & Misc. res. 10. p. 85.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](#)

RESOL. CXLVI.

An de Missâ sit argumentandum, ac de Horarum canonicarum recitatione? Ex part. II. tract. I. & Misc. I. Resol. 10.

at Missâ est insuper sacrificium, hoc est actus Religionis excellentissimus, quo profitemur Deum suamè venerari, vt super suo loco notauius. Videatur autem mihi grauis esse irreuerentia, quod quis dum profiteretur Deum summè per suam actionem venerari, cum illo irreuerenter per voluntariam distractiōnem se gerat, & in tanto ministerio, de quo trement Angelorum Ordines, omnia alia cogitare velet, quād mente attendere ad quod operatur. Addē & morale periculum aliquid graue omissendi, vel non titè operandi, &c. non audet dicere eum peccare mortaliter, fecus autem si voluntariè. Canonem recitaret.

2. At ego his diebus interrogatus de hoc casu à quodam Religioso, negatiū respondi, & nunc inuenio nostram sententiam docere sapientissimum, & amicissimum Patrem Franciscum Bardi in suis studiis quæstionibus moralibus nouissimè editis ad communem utilitatem totius Reipublicæ literarie; sic itaque afferit lib. 8. q. 6. n. 8. Quæ dicta sunt de attentione debita in recitandis horis, intelligi etiam debent in recitandis aliis precibus, in audiendo sacro, & in ipso conficieendo, quamvis quidam recentiori discrimen agnoscat, dicaturque grauiter peccare. Sacerdoti, si tempore notabilis partem canonis voluntariè distractus reciteret, discrimen autem ex nullo alio capite colligit, nisi ex eo quod relata orationes sunt metra allocutiones ad Deum, Missâ verò est sacrificium, quo Deus ipsum veneratur, proinde grauissimè irreuerentia, quod quando quis profiteretur per suam actionem Deum colere, irreuerenter se gerat.

3. Contra hunc recentiorem vrgeti poterit; nam vroque modo Deus colitur, nempe & orationibus, & sacrifici; proinde in vitrore irreuerentia debet existimari grauis, vel leuis, & ad summum, quamvis demus distractiōnem voluntariam in actione sacrificij esse maiorem, posset quis dicere esse maiorem intra latitudinem peccati venialis, & superesset ipsi recentiori ostendendum, majoritate hanc pertinere ad culpam lethalem, quod tamen non probat nequé ratione, neque autoritate, nam legi neminein, qui tale ponat discrimen; Authorae enim qui dicunt esse grauem culpam se distracte voluntariè in recitandis horis Canonicis, hoc ipsum sustinent de auditione & celebratione, quando saltem est de p̄cepto; addo etiam, quod in Canone preces etiam continentur, proinde discrimen quod recentior ille putat interuenire, est omnino reiciendum.

4. Sed si hic obiter quæras, potest ne Sacerdos Religiosus extra Conuentum Missas dicere, quas tenet soluere ipsomet Conuentus, & postea in ipso Conuento refarcire? Respondet Villalob. non posse absque licentia Praelati, & notitia, quia iudicat hoc assimilari Missis dictis pro futuris intentionibus; sed m̄o iudicio videtur absolute hoc negari non posse; quia si licet secundum prædictum patrem Missas soluere pro aliquo illo ignorante, ad quas tenetur soluendas, cur si conuentus debitor est circa determinatas Missas, non poterit quis pro illis soluere, & postea refarcire? dicendum ergo hoc non esse illicitum dummodo duo obseruentur, Primum, vt Missa dicatur semper cognita primò obligatione, & debito circa determinatas Missas: Secundum, vt ne dissipientur pro aliquo accidenti aliqua ex Missis, quas tenentur dicere sive conuentus sive Religiosus particularis. Et haec omnia docet Ioannes de Soria in epilogi summarum part. 2. tract. 1. sect. 5. diff. 2. §. circa applicatio-

mentali fundam. 43. §. 46. n. 1125. Consequentia doctrina postulare videtur, vt ex officio diuino ad Missam lectionem veniamus.

2. Inquiero igitur, Annè de celebratione sacri, si cut de lectione horarum erit philosophandum?

3. Vt melius intelligas dubium, adnotato, multa probabilitate de Officio diuino teneri, quæ debent ad Missam extendi.

4. Primo enim potest aliquis satisfaciendi Officio diuina quacumque hora teneri.

5. Secundò potest illud iterum iterumq; recitare.

6. Tertiò potest quis matutinas (aut alias horas) subdiuidere: Itaut post medianam primi nocturni partem negotiis aliis satisfaciat, & tandem reliquos psalmos legit.

7. Quartò potest ordinem psalmorum & lectiōnum inuertere; in quibus omnibus, aut nullum aut veniale committitur, si haec omnia sicut sine ratiōnabili causa. Hinc veniens ad Missam.

8. Quarto primò. An possit aliquis Missam dicere quacumque hora; hoc est an possit illam quis legere ante auroram, aut post meridiem? Et si non possit, cur non posse dicatur? si ad p̄ceptum recurratur non videtur sufficere; Nam Diana docet part. 7. n. 11. ref. 12. dati p̄ceptum indicens officij Canonici partes talibus horis dici, & tamen affirmat eum, qui non seruat horas, peccare tantummodo veniamliter: Ergo si consequentiam tenetas, debebis dicere, eum qui vespere celebret, peccare veniamliter, aut disparitatem ob oculos ponere.

9. Quarto secundo, cur non possit bis, aut ter eadē die celebrari ob reverentiam mysterij te non posse illud dicas; quid si celebrando plures maiorem reverentiam haberes? Cur non poteris etiam eadem die plures communicare? Quis finis ab Ecclesia intendit, quo non deficit interdum in communī, & frequentissime in aliquo particuliari; an saltem in tali casu posset aliquis sequi probabilem illam sententiā, que docet cessare legis obligationem in particulari, cum cessat totus legis fons in eodem particulari?

10. Quarto tertio; An qui celebret, possit legere usque ad Canonem & postea denudare se, & ire ad sua negotia, & post alias horas reuerti, & Missam absoluere?

11. Quarto quartò: An possit quis in Missa ordinem orationum inuertere sine mortali, Missamque Epistola, & Evangelio claudere?

12. Quarto quinto: An sit probabilis illa sententia, qua docet, posse horas Canonicas lingua quacumque recitari, & si probabilis sit. An idem de Missa facili debet? Et si hoc non in quo consistat decisio- nis disparitas? Hucusque Caramuel.

13. Sed ego prorsus puto non esse philosophandi de Missa ac de horis Canonicis, nam alioquin posset quis dicere, horas Canonicas possunt dici in latiniis, ergo licitum erit in latiniis celebrare Missam, quis benè potus, & cibis onustus potest dicere horas Canonicas, ergo & sic etiam poterit celebrare Missam.

14. Licitum est perfoluere horas Canonicas feedendo, & cooperito capite, ergo licitum erit eodem modo Missam dicere. Licitum est perfoluere officium verbi gratia in ultima hora ante medianam noctem, & postea transfacta media nocte statim dicere Matutinum,

*Quæ nōne
inueniuntur
in tom. 3.
tr. 6. Ref. 7.
& in aliis
eius prima
not.*

*Sup hoc pro
Missa infra
in §. vtc. hi-
ius Ref. & in
alio verf.
eius not.*

recte cohaerent, ita D. Thomas q.8; art. 6 ad 5. Syl-
vester verb. Missa 1. q.3. Suarius disp. 83. scđ. 3. Tole-
tus lib. 2. cap. 9.

26. Quibus adde Dicastillum de Sacram. tom. 1.
tr. 5. disp. 4. dub. 13. n. 261. Vnde in rubrica Missalis,
vbi agitur de defectibus in celebratione Missarum oc-
currentibus §. 5. cuius titulus est, *De defectibus for-
me*; in fine dicitur, si valde probabiliter dubitat se
aliquid essentiale omisisse, iteret formam, saltem
sub recta conditione: si autem non sunt de necessi-
tate sacramenti, non resumat, sed procedat ulterius.
Hac ibi.

Sop. loc. in
tom. 3. n. 6.
Refol. 49. 5.
His postime
dium, cum
in vni. Et
qua ratione
se lege ea
per tecum.

27. Et tandem ad dubium quintum respondeo,
Missa non posse celebrari vulgari lingua, tum ex
vsi, & praxi Ecclesiae, tum ex Trident. scđ. 22. cap. 8.
maxime cum multa patabola, enigmata, & mysteria
non ita commode in lingua vulgare transferri
possint, & conuerti, vt optimè obseruerat Dicastill. cit.
n. 270, faciunt etiam contra Caramuelum ea, quæ
docet Azorius tom. 1. lib. 8. cap. 3. 6. queſt. 6. ibi: Verum
quid Luterani, &c.

RESOL. CXLVII.

*An profic sacramentum Missa, si applicetur a Sacerdote
pro anima existente in Purgatorio, quam vult Deus?
Et in §. 20. huius Revolutione ali multi, & diversi ca-
su breviter adducuntur pro applicatione sacrificij,
&c. Ex p. 1. tr. 6. & Miss. 6. Ref. 39.*

§. 1. N^{on} Egatuie ex Natarto responderet noster P.
Verticelli doctus quidem, & diligens in
99. Moral. tract. 1. q. 21. quia potestas consecrandi, &
offerendi data est homini: ergo vt humano modo ea
vatur: non autem humano modo offert, si non nisi
miraculosè, & supernaturaliter cognoscibile sit pro
qua anima sacrificium offerat: etenim non humano
modo, sed supernaturaliter cognosci posset quam
animam Purgatorij Deus, aut Beata Virgo veller li-
berari: deinde causa prima determinatur obiectio à
causa secunda, ergo neque Deus se determinat ad re-
mittendam poenam purgatorij animæ Petri; si quidem
cum non sit determinatus Deus à causa secunda,
remanet indifferens & indeterminatus, atque adeo
nil prodicit: Ergo remanet illa Missa illa abfque
applicatione, & sic in thesauro Ecclesiae, protv cæ-
teris sacrificia non applicata. Et idēc hanc senten-
tiam ante Verticelli docuit etiam Tambarinus opus.
de sacrif. Missa, lib. 2. cap. 2. §. 9. n. 17. vbi sic ait: si quis
applicet sic Missam, Applico pro ea anima quam
vult Deus, tunc sacrificium nullu prodeſſe, fed rema-
neret eius fructum in Thesauro Ecclesiae. Ratio est
iam dicta, quia ex ipso Christi instituto, Sacerdotis,
non verò Dei est applicare fructum Missæ. Determina-
re igitur in hunc, vel similem modum Sacerdos:
Offero pro ea anima quam Deus videt magis indige-
re, vel minus indigere, &c. nam sic quia determinata
est Sacerdotis intentio, utique iuxta illam acceptabili
Deus. Pati modo Ecclesiae quando ex stipendo an-
nuo debent multas Missas celebrare pro vatis defun-
ctis, satis erit si celebrantes applicant pro iis, quibus
eo die v.g. illa Missa debentur, eas enim Deus videt
quibus debeantur. Ita ille. Itaque dicendum est, quod
applicare sacrificium, vel diriger ad voluntatem Dei,
vel ad scientiam Dei, si primo modo, sacrificii nulli
prodest, quia nihil determinatur a Sacerdote, secus
autem in secundo modo, quia tunc Sacerdos deter-
minata intentionem suam: ergo notentur hac ab his,
qui oneribus Missarum pressi, nesciunt quo ordine, &
quo pacto teneantur illas applicare, nam in tali casu,

Tom. II.

vt pater ex dictis satisfaciunt suo muneri, si illas ap-
plicent protv Deus videt dictas Missas ab ipso Sacer-
dote deberi, & esse applicandas.

2. Nota hic obiter primò, cū plures Sacerdo-
tes consecrant hoc sacramentum, ad quemlibet illo-
rum perinde pertinet applicationem illius, ac si sol-
lus esset, eo quod vñquisque eorum verè conse-
cerat, non vt partialis (vt aīunt) causa, sed vt tota-
lis, ac proinde ad ipsum sine alterius voluntate per-
tinet hoc sacrificium integrè applicare cui volue-
rit: cumque effectus illius infinitus sit, perinde pro-
derit illis, quibus à singulis Sacerdotiis applica-
bitur, ac si ab uno solo Sacerdote vni tantum appli-
catur. Alterum est cū unus Sacerdos consecra-
vit solum corpus Christi, quia morte, aut alio impe-
dimento sanguinem consecrare non potuit, ab alio
autem Sacerdote supplente defectum prioris conse-
cratur sanguis, ad posteriore pertinere applicatio-
nem sacrificij, quia cum ante consecrationem sanguinis
non sit sacrificium, & consecratione sanguinis
perticiat, ille solus Sacerdos dicetur sacrificare,
qui sanguinem consecrat, ac proinde ad ipsum per-
tinet applicatio sacrificij ad priorem. Quocirca
ego non video qua ratione posterior Sacerdos de-
beat, vel aliquo vinculo tenetur ad intentionem
prioris se conformare, vt recentiores nonnulli at-
tributantur, nec solum sub culpa mortali, sed etiam
neque sub veniali. Et ita docet Vafquez in 3. part.
tom. 3. disp. 23. cap. 6. num. 41. Verum obseruat, &
benē Caſtrus Palauus tom. 4. tract. 22. punct. 6. num. 16.
quod in tali casu deberet secundus Sacerdōs prece-
deris Sacerdotis intentioni se conformare, tametsi
obligatus non sit, quod docuit etiam Coninek in 3.
pari. queſt. 82. art. 1. dub. 9. confil. 9. ex his infert Di-
castillum de Sacrament. tom. 1. tract. 5. disp. 3. dub. 7.
num. 175. Sacerdorem, qui post consecratum cor-
pus nondum applicauit sacrificium, posse ante conse-
crationem Calicis applicare, illa enim consecratio-
ne perficit sacrificium, tuncque censemus sacrificare.
Item quamvis Sacerdos consecraverit corpus, inten-
dens sacrificare pro vno, potest ante consecratio-
nem Calicis mutare intentionem, & applicare pro
alio, cui, & non priori proderit sacrificium. Quid
si ante perfectam vñquisque speciei consecratio-
nem non applicuit sacrificium, nullus restat am-
plius locus applicandi, cū enim iam sit sacrificium
peractum, non est cur censeatur, aut sit factum ea
intentione, quia nullo modo existit ante, vel simul
cum ipsa actione sacrificij. Verum est, quod vt alibi,
pro applicatione habitualem applicationem cele-
brantis sufficere, nimis intentionem offendendi
pro tali persona, quia præcesserit, & retrahata non
sit, quia voluntas applicandi Missæ fructum non
mouere debet ad aliquid alterius opetandum, sed so-
lū mouere diuinam voluntatem, vt statim ac sacri-
ficiū offeratur, eius fructum applicet alteri. Se-
cūs est in sacramentis, vbi voluntas conficiendi me
mouere debet ad faciendam externam actionem, ad
quam concurrere non possum moraliter, & humano
modo nisi perfeueret intentio, vel actualis, vel fal-
sū virtualis. Nec ad applicationem Missæ requiri-
tur certa propinquitas temporis, quo talis applicatio
præcesserit, quia dum non retrahatur, censetur per-
manere moraliter, & habitualiter, & per consequens
sufficiens. Et ita me citato docet Franciscus Lugo
de Sacrament. lib. 5. cap. 3. queſt. 3. num. 10. quidquid
in contrarium assertat Granadus in 3. part. contron. 3.
tract. 5. disp. 4. scđ. 3. n. 14. Vafquez, & alij. Nota se-
cundo in applicatione fructus sacrificij Missæ præ-
valere celebrantis intentionem, quamvis aliquan-
do peccet contra iustitiam, vel obedientiam, vel fi-

Sup hoc sup.
in Ref. 33. &
in Refol. 46.
prope fine m.
a verf. Nota
hic, & in ro.
4. tr. 8. lego
doctrinam
Refol. 92. 2
principio.

Sup hoc sup:
in Ref. 33. &
§. His sup-
positis.

Alibi sup. in
Ref. 51. & §.

Sup. hac ap-
plicatione
sup in Ref.
§. 4.

H 2 delita